

VERN OM LIVET

Nr. 2 2018

*Fikk mot til å beholde
barnet sitt ... 8*

*Et nytt syn
på døden ... 12*

*Ny styreleder i
Menneskeverd ... 16*

**«BETTAN» ØNSKER
ØKT KUNNSKAP OM
DOWN SYNDROM**

VERN OM LIVET

Medlemsblad utgitt av Menneskeverd
Nr. 2 2018

Generalsekretær og ansvarlig redaktør:
Morten Dahle Stærk
morten@meneskeverd.no

Redaktør:
Susanne Ward Ådlandsvik
susanne@meneskeverd.no

Adresse:
Storgaten 10 b, 0155 Oslo
22 34 09 00
post@meneskeverd.no
www.meneskeverd.no

Layout: Miriam Sæter
Forsidefoto: Øyvind Ganesh Eknes

Gaver til Menneskeverd:
3000.15.51228

Menneskeverds styre:
Marit Ecklo Brevik, styreleder
Grete Yksnøy Martinsen, nestleder
Tore N. Forset, styremedlem
Magne Supphellen, styremedlem
Ragnhild H. Aadland Høen, styremedlem
Jorunn Hallaråker, styremedlem
Ingrid Vatnar Olsen, styremedlem
Arnfinn Løyning, 1. vara
Anne Gustavsen, 2. vara
Ingebjørg N. Hauge, 3. vara

Rådgivende utvalg:
Faglig etisk, pedagogisk og markedsutvalg

Opplag: 10.000
Trykkeri: Østfold Trykkeri

Menneskeverd er Norges eneste livsvern-organisasjon og jobber for å fremme livsrett, likeverd og livshjelp. Vi vil synliggjøre verdien av ethvert menneskeliv: Fra før vi er født, ved nedsatt funksjonsevne og ved livets avslutning.

Menneskeverd har to hovedroller: For det første vil vi gjennom aktiv formidling bygge kunnskap og holdninger, og motivere til innsats for menneskeverdet. Dernest vil vi være et kompetanse-senter for dem som søker informasjon om våre temaer.

Menneskeverd bygger sitt arbeid både på det kristne menneskesynet og på Lejeune-erklæringen som begge sier at alle menneskeliv er like mye verdt.

Synspunkt som kommer til uttrykk i Vern om livets artikler og reportasjer, står for forfatterens/intervjuobjektets egen regning. Menneskeverds meninger kommer til uttrykk gjennom lederen og kommentarer skrevet av personer i Menneskeverds stab.

Vern om livet arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk.

ISSN: 0333-158X

INGEN ØNSKER ET SORTERINGSSAMFUNN

Men hva betyr det?

Høyre hadde sitt landsmøte tidlig i april, og de altoverskyggende sakene i mediene ble åpningen for egg-donasjon og assistert befruktning for enslige. Partiledelsen var raskt ute med å tone ned betydningen av vedtakene, og for Menneskeverd er det av spesiell interesse å lese kommentarene om sorteringssamfunnet:

«For meg er ønsket om å få barn noe jeg har stor respekt for. Det jeg har størst vanskeligheter med, er sortering, det å velge fram hvilke barn du får. Det er der jeg ser den verste utviklingen knyttet til bioteknologi», sa Erna Solberg ifølge Nettavisen.

Parlamentarisk nestleder, Svein Harberg, skriver i et interessant innlegg i Romsdals Budstikke 23. april: «Høyre setter (...) kampen mot sorteringssamfunnet først. (...) Vi er en troverdig alliert i kampen mot sorteringssamfunnet.» Spesielt i Senterpartiet, KrF og Høyre har man i mange år advart mot en utvikling der vi stiller krav til barnets «kvalitet» og sorterer etter egenskaper.

Det er derfor verdt å merke seg at Harberg i sitt innlegg er helt klar på at Høyre legger til grunn menneskets ukrenkelige verdi «uavhengig av egenskaper, evner og funksjonsnivå». Det er verdt å merke seg at partiet sier klart nei til å utvide tilbudet om fosterdiagnostikk og screening av alle gravide for å finne gitte egenskaper. Her tar partiet et valg som skiller det fra venstresidens politikk.

Menneskeverd har ikke deltatt i debatten om kriterier og metoder for assistert befruktning de siste årene; vi har først engasjert oss når egget er befruktet og det er skapt et gryende liv som trenger vern. Men ser vi litt lenger frem, vil disse grensene raskt kunne krysse hverandre. Såkalt mitokondriedonasjon (hvor barnet får tre genetiske foreldre) aktualiserer f. eks. spørsmålet om overtallige befruktete egg og varige endringer i menneskets gener.

Etter hvert som vi tar stadig flere metoder i bruk for assistert befruktning, er det grunn til å tro at forventningene til resultater vil øke. Dagens enighet om at vi kun skal sortere ut sykdomstilstander, kan lett skape en forventning til at vi skal lete etter egenskaper som økt intelligens, fysiske prestasjoner og genkombinasjoner som gir best helsemessig gevinst. I så fall blir sortering en utilsiktet konsekvens av alle gode intensjoner.

Morten Dahle Stærk

Morten Dahle Stærk
Generalsekretær

I N N H O L D

- 8 FIKK MOT TIL Å BEHOLDE BARNET SITT
- 11 INGRID BJØRNOV FIKK MARTE-PRISEN
- 12 ET NYTT SYN PÅ DØDEN
- 16 NY STYRELEDER I MENNESKEVERD
- 18 HVEM ER VI – EGENTLIG?
- 19 MEDLEMSNYTT

MENNESKEVERDS STAB

Maria Elisabeth Selbekk
Informasjonsansvarlig

Maria Victoria K. Aanje
Kommunikasjonsrådgiver

Susanne Ward Ådlandsvik
Informasjonskonsulent

Bjarne Fevang
Administrasjonsleder

Karianne Schandy Dinessen
Undervisningsansvarlig

Sara Marie Grimstad
Undervisningskonsulent

Møyfrid Eriksen
Markedskonsulent
(permisjon)

Elisabeth Qvale Hovland
Markedskonsulent

Anne Kari Sorknes
Administrasjonssekretær

Har et stort HJERTE for de svake

Elisabeth Andreassen (60) har et stort hjerte for dem som er annerledes, og er stolt over å kunne bruke kjendisstatusen sin til å sette fokus på sårbare grupper i samfunnet.

TEKST MARIA ELISABETH SELBEKK

Den folkekjære artisten Elisabeth «Bettan» Andreassen er nærmest som allemannseie å regne i både Norge og Sverige.

– Jeg er ju norsk! svarer hun, med en herlig svorsk uttale på spørsmålet om hun er mest norsk eller svensk.

Med foreldre fra Norge, men oppvekst i Sverige, er hun i dag norsk statsborger og bor i Oslo. Veggene på Andreassens kontor sentralt i Oslo er dekket av gullplater, konsert-plakater og fotografier fra en lang musikk-karriere, og det er tydelig at vi her har å gjøre med en kjent og kjær artist. Men selv har hun et svært tydelig forhold til kjendisstatusen sin.

– Jeg synes det er hyggelig å kunne bidra til noe positivt med mitt kjendisskap uten at det alltid skal koste noe. For meg er det fint å kunne bruke navnet mitt og personligheten min til å sette lys på noe av det jeg synes er viktig.

I 1985 tok hun Europa med storm da hun sammen med Hanne Krogh i Bobbysocks vant Eurovision Song Contest med sangen «La det swinge». Artisten har i flere år engasjert seg for mennesker med Down syndrom, senest 21. mars i år under den internasjonale dagen for Down syndrom. Hun er ambassadør for NNDS (Norsk Nettverk for Down Syndrom) og har, sammen med sin venninne Ingrid Bjørnov, skapt oppmerksomhet rundt det de kaller «Dagsverk for Down» på denne dagen.

Fans og ansvar

Hun forteller at engasjementet hennes for mennesker med Down syndrom har vært der lenge.

– Jeg har egentlig alltid vært opptatt av mennesker med Down fordi det er mange av dem blant mitt publikum. Noen av dem har jeg også litt kontakt med på Facebook. Det er mange både utviklingshemmede og mennesker

med Down som kommer på konsertene mine og kommer bort til meg etterpå og spør om autograf og vil kjøpe CD. Da er det ekstra viktig for meg å ta vare på dem når de tør å komme frem og si hei. Det er så viktig å bli sett – og det gjelder oss alle! Hun legger til at hun kjenner et ansvar for å forvalte den statusen hun har fått.

– Jeg har jo et kjent navn, og det er veldig godt å kunne bruke det for denne saken. Jeg føler at man har et ansvar når man har et kjent navn og et publikum og er så heldig at man har en god status hos folk, at jeg synes det er viktig å bruke det til viktige ting. Jeg synger og er ambassadør for flere veldedige organisasjoner, og det er viktig for meg.

– JEG LIKER Å ENGASJERE MEG FOR DE SVAKE OG FOR DEM SOM ER ANNERLEDES.

FOTO PRIVAT

Gode naboer

I tillegg til at flere av hennes trofaste fans har Down syndrom, er det en annen grunn til at nettopp mennesker med Down betyr så mye for henne. Vi må tilbake til årene da hun og familien bodde i Veslekroken i Oslo.

– Da vi flyttet inn i Veslekroken, ble vi gode venner med Lars Erik Brustad og Tone Bjørnov Brustad. Mens vi bodde der, fikk de en datter med Down syndrom – Ingrid. Barna våre vokste opp med Ingrid, og vi kaller henne bare «Lille-Ingrid», for tanta hennes er jo Ingrid Bjørnov (som nylig vant Marteprisen, red.anm.).

Andreassen forteller at de levde tett på Ingrid og familien. De ble overøst med kjærlighet og humor og fikk se hvor fint det kan fungere.

– Hun var inne hos oss stadig vekke. Hun sprang over gjerdet og lekte med barna våre. Hun ble også veldig glad i mannen min, Tor. De fikk et helt spesielt forhold. Hele familien ble gode venner med dem. Ingrid har hatt og har et veldig godt og meningsfullt liv. Hun har humor, hun skjønner ironi, og det er gøy å være sammen med henne, forteller Andreassen. – Det er dessverre stor mangel på informasjon om hva Down syndrom er, og det eneste vi nordmenn hører om, er diskusjoner og debatter om abort og uenighet om uker og tester. Og så sitter de med Down og hører dette og tenker: Skal ikke jeg få leve? Hallo! Så dette engasjerer meg veldig, og jeg blir sint og oppgitt. Og samtidig er jeg så glad og forelsket i disse menneskene. Det eneste de gjør er å gi kjærlighet og spre glede, forteller «Bettan» begeistret.

– Jeg forstår at mange føler både sjokk, frykt og usikkerhet når de får beskjed om at de venter et barn med Down. Derfor er det utrolig viktig å formidle informasjon og kompetanse, og nettopp derfor støtter jeg NNDS og bidrar til å samle inn penger til et kompetansesenter, forteller hun.

Dagsverk for Down

Da hennes venninne og artistkollega Ingrid Bjørnov for noen år siden startet «Dagsverk for Down», kastet Andreassen seg på initiativet.

– Det handler om å skape oppmerksomhet rundt den internasjonale dagen og samtidig samle inn penger til NNDS og deres arbeid med kunnskapsformidling. Folk finner på ulike ting for å samle inn penger til NNDS, og jeg har holdt konserter nå i tre år og samlet inn penger på denne dagen.

I år sto hun også på Egertorget i Oslo 21. mars med den ufor-glemmelige Bobbysocks-jakken med rosa paljetter. For et bilde

«Bettans» døtre Nora og Anna lekte mye med Ingrid og søstrene da de var små, og er fremdeles gode venner. Øverst fra venstre: Herman Valente, Nora Andreassen, Julie Bjørnov Brustad, Anna Andreassen, Ingrid Bjørnov Brustad og Victoria Bjørnov Brustad.

ikledd jakken sammen med «Bettan» måtte du «vippse» 50 kroner til inntekt for NNDS.

– Folk kom og «vippset» i vei penger, så det gjelder bare å finne på ting som gjør at man får litt oppmerksomhet.

Ikke et glansbilde

Hun er likevel opptatt av å ikke tegne noe glansbilde.

– Det er viktig å fortelle at det kan være tøffe tider også. Alle foreldre har jo sine drømmer for barna om at de skal vokse opp og få en utdanning og gifte seg og alt det der. Men dette blir en helt annen drøm. Og når man er i den, så er det også en fin drøm. Ingrid, for eksempel, gir så utrolig mye til alle rundt seg. Min erfaring er at alle finner ut av det. Lille-Ingrid har satt kjærligheten i høysetet.

Andreassen ønsker også å hedre Marte Wexelsen Goksøyr, som har gitt mennesker med Down syndrom et ansikt og en stemme i den offentlige debatten.

– Marte var fantastisk tøff da hun stilte opp i vandrehallen på Stortinget og konfronterte politikere med politikken deres. Og så har hun gjort en kjempejobb med å synliggjøre hvordan det er å ha Down og at det går an å ha et veldig godt liv.

Kjærlighet og åpenhet

Andreassens ektemann, Tor, døde brått i 2016, men hun har fortsatt tilværelsen som omreisende artist. Hun har vært åpen om sorgen etter tapet av ektemannen, noe som forsterker bildet av en kjent artist som er åpen om livet.

– Når det gjelder Down syndrom, så blir jo folk skremt når de ikke vet hva det er. Foreldre blir redde når de får høre at de venter et barn med Down. Men ofte tror vi at det er verre enn det det er. Det er klart det er et større ansvar på søsken og foreldre, men jeg tror man vokser inn i det og at det blir en normal hverdag. For hvis man setter det i perspektiv, så er det jo ingen katastrofe. Verden faller ikke sammen, og derfor er det viktig å ha et større perspektiv midt i det hele, avslutter hun. ♦

«Bettan» har en lang musikk-karriere bak seg, men har ikke tenkt å gi seg. I vår fylte hun 60 år.

FOTO ØYVIND GANESH EKNES

VILLE ANGRET MEG I HJEL HVIS JEG HADDE TATT ABORT

I et boligfelt på Sira i Vest-Agder sykler Ingrid på snart fem år med grønn hjelm og en tøykanin bak på sykkelen. Mamma Ingvild takker sosionomen på kvinneklinikken ved Haukeland sykehus i Bergen for at hun fikk mot til å bære henne frem.

TEKST/FOTO SUSANNE WARD ÅDLANDSVIK

Høsten 2012 satt Ingvild Tynning hos en sykepleier på Haukeland sykehus i Bergen. Det var bare et par uker siden hun hadde oppdaget at hun var gravid. Faren var en hun hadde vært sammen med en måneds tid – til han sluttet å svare på meldingene hennes og de mistet kontakten. Hun var midt i studiene, 22 år gammel, og et barn var på ingen måte en del av planen akkurat nå. Vennene hennes rådet henne til å ta abort, og selv så hun ingen annen utvei, verken praktisk eller økonomisk.

Hun skrev under på papirene hun måtte fylle ut for å få tablettene hun trengte for å gjennomføre aborten. Innvendig var det kaos. Det følte så feil. Hun begynte å gråte og sa at hun ikke ville dette. Sykepleieren så litt oppgitt ut, men så sa hun det som endret alt for Ingvild: «Jeg tror du skal få snakke med sosionomen vår».

En stor lettelse

Vern om Livet møter Ingvild og datteren Ingrid hjemme hos dem på Sira i Flekkefjord kommune. Hannkatten Glenn og den lille kattungen Priscilla er også en del av husholdningen i det trivelige rekkehuset. De flyttet hit i fjor

høst, da Ingvild fikk lærerjobb på barne-skolen i bygda. Hun er kontaktlærer for en femteklasse med 10 elever, og Ingrid går i barnehagen som ligger rett ved skolen.

Når Ingvild tenker tilbake på høsten 2012, er det ett minne som har festet seg spesielt godt. Det er møtet med sosionomen på kvinneklinikken ved Haukeland sykehus i Bergen.

– Hun er det mest fantastiske mennesket jeg har møtt. Så varm, god, moderlig og omsorgsfull. Hun tok meg opp på kontoret sitt, og det var da jeg skjønnte at dette kunne gå bra. Til nå hadde jeg trodd at livet var ødelagt hvis jeg fikk et barn. At det ikke ville gå økonomisk og at jeg måtte bo hos mamma og pappa resten av livet. Men hun viste meg hvilke økonomiske rettigheter jeg hadde og hvilke muligheter som fantes. Og så henviste hun meg videre til Amatheia, veiledningstilbudet for gravide.

**SLITEN BLIR MAN JO
UANSETT OM BARNET ER
PLANLAGT ELLER IKKE.**

Ingvild kjente på en stor lettelse etter samtalen med sosionomen.

– Jeg ble veldig rolig, og da jeg gikk derfra, hadde jeg bestemt meg for å beholde barnet mitt. Jeg var så lettet over at jeg ikke trengte å ta den aborten. Jeg kunne ikke gjøre det. Jeg hadde jo et liv inni meg.

Å finne det rette tidspunktet

Fortsatt var det mange utfordringer som lå foran. Ikke minst å fortelle nyheten til barnefaren og til foreldrene.

– Jeg hadde gruet meg til å fortelle det til barnefaren, for jeg vet at det er mange gutter som ikke er så interessert i å ta ansvar når de har gjort en jente gravid. Men han tok det veldig fint, og jeg ble kjempelettet, forteller Ingvild.

Så var det å vente til etter nyttår.

– Mamma tar veldig på vei for dårlige nyheter, så jeg måtte finne det rette tidspunktet. Jeg fant ut at jeg var gravid i oktober, og det hadde vært naturlig å fortelle det når jeg var hjemme i jula. Men da skulle besteforeldrene mine feire 70-årsdagene sine, så jeg bestemte meg for å vente til etter nyttår.

Ingvild var tre måneder på vei da hun fortalte foreldrene sine at hun var gravid. Og de reagerte akkurat slik hun hadde forventet.

– Pappa var helt rolig, og mamma grein og kjefta og stilte spørsmål. Før jeg ble sammen med barnefaren, hadde jeg vært sammen med en annen i tre år, så foreldrene mine trodde naturlig nok at det var han som var faren. Dermed fikk de enda en overraskelse da jeg måtte forklare at jeg var gravid med en de ikke kjente.

JEG KUNNE IKKE GJØRE DET.

JEG HADDE JO ET LIV INNI MEG.

Fikk en annen innstilling

Det tok litt tid for Ingvilds mor å forsone seg med situasjonen.

– Men da vennene hennes sa til henne at det var bra jeg hadde tatt det rette valget og ikke tatt abort, fikk hun en annen innstilling, forteller Ingvild.

– Og da Ingrid ble født, var det ikke lenger noe tema. De elsker henne over alt på jorden, smiler hun.

Ingvild bodde hjemme hos foreldrene i Rogaland det første året etter fødselen. Deretter dro hun til Kristiansand for å bli ferdig med studiene sine.

– Det å studere med et lite barn fungerte egentlig veldig bra, for jeg var nødt til å være mye mer strukturert enn jeg hadde vært før. Jeg måtte lese mens Ingrid var i barnehagen og når hun hadde lagt seg. Tidligere var det mye kriselesing rett før eksamen og oppgaveskriving på nettene. Men nå visste jeg at jeg ikke kunne gjøre det. Bedre karakterer fikk jeg også. Jeg anbefaler ikke studenter å få en baby, men for min del var det en fordel, sier Ingvild.

Beinhardt å være mamma

Mens Ingvild forteller historien sin til Vern om Livet, kommer Ingrid stadig

vekk bort til mamma'n sin. Hun trenger hjelp til å klippe av bandasjen på hornet til enhjørningen og så vil hun gjerne se på en film. Og etterpå vil hun ut å sykle. – Hun er en helt annen type enn det jeg var da jeg var liten. Jeg satt for det meste stille og tegnet, mens Ingrid er aktiv og sitter ikke så lenge i ro av gangen. Og så finner hun på veldig mye rart, forteller Ingvild.

En lørdag morgen sov Ingvild litt lenger, mens Ingrid var ute i stuen og så på TV. Da Ingvild sto opp, hadde Ingrid sminket den lille pusekatten Priscilla med lip-gloss.

– Jeg er utrolig glad for at jeg har Ingrid. Jeg ville nok ha angret meg i hjel hvis jeg hadde tatt abort. Helt siden jeg skjønnte at jeg var gravid, hadde jeg en sterk opplevelse av at det var et liv der inne, og jeg er veldig, veldig glad for at jeg tok det valget jeg gjorde. Det er beinhardt å være mamma, men sliten blir man jo uansett om barnet er planlagt eller ikke. Og så er det jo koselig og morsomt – og det skjer noe hele tiden. Av ulike grunner har ikke Ingrid noe kontakt med faren sin, men det kan endre seg i fremtiden, sier Ingvild.

Du blir aldri klar

Hun pleier å si at det var sosionomen som «reddet» henne. Og hun skulle ønske at alle jenter som ble uplanlagt gravide, fikk noen å snakke med.

– Alle skulle fått informasjon om økonomiske rettigheter og annen hjelp som viser at det er mulig å beholde barnet sitt, selv om det er mye som virker vanskelig.

Hun tror også det er mange som lurer på når de er klare for å få barn.

– Du blir aldri klar. Det å være mor kommer av seg selv når du får barnet i fanget. Veien blir til mens du går, avslutter Ingvild. ♦

Hadde det ikke vært for at Ingvild fikk snakke med en sosionom da hun var på nippet til å avslutte svangerskapet, ville hun sannsynligvis ikke vært mamma'n til Ingrid i dag.

FIKK PRIS FOR

HJERTESAKEN SIN

– Jeg har fått priser før, men det har alltid handlet om musikk eller tekster. Det er ekstra spesielt å få en pris for det som er hjertesaken min, sa en tydelig rørt Ingrid Bjørnov da hun tidligere i vår mottok Marte-prisen 2018.

TEKST/FOTO: SUSANNE WARD ÅDLANDSVIK

Ingrid Bjørnov fikk prisen for sitt engasjement for mennesker med Down syndrom og ikke minst for aksjonen «Dagsverk for Down» som hun tok initiativ til i 2015, og som er blitt arrangert tre år på rad i forbindelse med den årlige verdensdagen for Down syndrom. Hensikten med aksjonen har vært å få folk til å gi et dagshonorar til innsamlingen, og pengene er gitt til Norsk Nettverk for Down Syndrom (NNDS). Det er Marte Wexelsen Goksøyr som er initiativtaker til prisen, og som sammen med NNDS arrangerte utdelingen.

– Det er så mange som fortjener en pris, sa Marte da hun fortalte om bakgrunnen for prisen. Fem var nominert, og Ingrid Bjørnov fikk flest stemmer. Prisen er en skulptur av Marte som barn, laget av Martes mor, billedhugger Kjersti Goksøyr.

Initiativtager Marte fikk mange gode ord fra prisvinneren under utdelingen.

– Du er en enestående dame og jeg er så glad for at jeg lever i samme tid som deg. Du er en unik brobygger, sa Ingrid Bjørnov. Hun takket også niesen sin, Ingrid, som har Down syndrom.

– Tilfeldighetene ville at hun ble født for 19 år siden inn i vår familie. Vi var så opptatt av alt vi skulle gi henne, men var ikke forberedt på alt det hun skulle gi oss. Min hjertesak er at mennesker med Down syndrom blir en enda mer naturlig del av vår hverdag, sa Ingrid Bjørnov.

Marte Wexelsen Goksøyr delte ut Marte-prisen til Ingrid Bjørnov for hennes aksjon «Dagsverk for Down».

– Du er en enestående dame, sa Ingrid Bjørnov til Marte Wexelsen Goksøyr før de tok en «selfie» sammen etter prisutdelingen.

«Hvis selektiv abort fordi fosteret er jente er galt fordi det formidler at jenter har lavere verdi enn gutter, så er selektiv abort fordi fosteret har Downs syndrom også galt.»

Morten Magelssen, lege og forsker i medisinsk etikk, til Minerva, mars 2018.

«Vi skal ikke gjøre fortiden mer vond for andre, vi skal ikke legge skam på andres skuldre, og vi skal ikke være ufine. Likevel tror jeg dessverre ikke vi kan diskutere abort uten å stå i fare for å trække noen på tærne. Men, jeg mener at saken er så viktig, at det er verdt å ta risikoen for at noen kan føle seg krenket, nettopp fordi det er utallige liv som allerede er krenket. I den mest alvorlige form.»

Hanna Elisa Haraldsen i bloggen «DesertPraise», 18. mars 2018.

«Jeg tenker sjelden over at han har Downs syndrom. Jeg ser en gutt som har så mye kjærlighet, så mye humor og ikke minst sterke meninger. Jeg ser en gutt som sprer glede hos alle han møter på sin vei, som viser tillit og styrke. Det som skiller oss fra andre foreldre, er at vi må forholde oss til en offentlig debatt der det diskuteres om sønnen vår har et verdig liv eller ikke; at han er en byrde eller at «slike» som han ikke burde finnes i dagens samfunn.»

Cecilie K. Hertzberg, sosialantropolog, i en kronikk på nrk.no, 21. mars 2018.

ET NYTT SYN PÅ DØDEN

En rekke forskere og selskaper har de siste årene forsøkt å løse aldringskoden. Hvis man forstår hvorfor mennesket eldes, tror man samtidig at man kan sette på bremsen slik at døden kan utsettes. Spørsmålet om dette er vitenskapelig mulig, reiser samtidig en rekke spørsmål om hva aldring og død egentlig er. Kan vi redusere det til et medisinsk spørsmål, eller er døden fremdeles primært et eksistensielt spørsmål?

TEKST MORTEN DAHLE STÆRK

I september 2017 døde den frittalende og populære sosialmedisineren Per Fugelli. Bildet av Fugelli som går langs jærstrendene i siste fasen av livet, har satt seg fast i bevisstheten hos mange. Professoren var opptatt av å dø på en god måte. Selv om han beskriver angsten og uroen som kommer når døden nærmer seg, skriver han samtidig: «Døden har ført meg inn i en jeg-styrke, ro og nærhet til skaperverket som jeg ikke har hatt tidligere». Opplevelsen av den siste fasen i livet som en fase med egenverdi, står i skarp kontrast til presentasjonen av sluttfasen av livet som noe vi helst ikke snakker om eller forholder oss til. Hele vår kultur kan sies å ha et anstrengt forhold til døden. Ved å gjemme livets aldring, avslutning og døden på institusjoner, har vi forsøkt å fortrenge den. Når noen vi kjenner, dør eller havner i alvorlige ulykker eller sykdom, må vi likevel forholde oss til et tema som vi ellers ønsker å skyve fra oss. Det kan derfor være ubehagelig, men ikke desto mindre viktig, når personer står frem med en stemme og et ansikt når livet går mot slutten.

Døden som medisinsk utfordring

Enkelte beskriver det som nå skjer som et mulig paradigmeskifte i medisinen. Legen og legevitenskapens rolle er ikke lenger bare å kurere sykdom, men å kurere fenomenet aldring og i siste instans menneskets dødelighet. Døden blir fremstilt som et teknisk problem, og det har foregått seriøse debatter om aldring bør betegnes som en diagnose. Tenk deg hvis du kunne beholde ungdommens styrke og skjønnhet gjennom hele livet? Hvem vil ikke ha en ungdoms styrke og spenst i en alder av 80 år? Det presenteres en rekke ulike teknologier og medisinske fremskritt som angivelig skal gjøre noe med vår aldring: Nye og bedre implantater, transplantasjon av hjerneceller, genterapi, erstatte gamle og syke organer med nye, stamcellebehandling etc. Mandag 6. mars 2017 sendte NRK en utgave av programmet Trygdekontoret hvor Elizabeth Parrish deltok. Parrish er selv sjef for antialdringsselskapet BioViva som ønsker å forsinke aldringsprosessen ved hjelp av genterapi. For et par år siden ble det kjent at hun selv hadde forsøkt firmaets produkt, og angivelig skal den biologiske alderen til hennes immunceller være reversert med 20 år. Metoden skal være en blanding av medisiner som har blitt brukt mot muskelsvinn, og genterapi. Forskere anerkjenner at det å spise sunnere, redusere stress og være i fysisk aktivitet kan ha en positiv effekt på kroppen vår, mens genterapi er langt mer omstridt.

En fiende som må bekjempes

I det samme programmet forteller filosof og forsker ved Universitetet i Oslo, Ole Martin Moen, at han har inngått

en avtale med et amerikansk selskap om å bli fryst ned når han dør (ved hjelp av såkalt kryoteknikk). Moen betaler 1000 kroner per måned for en avtale der han etter sin død skal fraktes til USA og fryses ned med det håp å bli vekket til live i en tenkt fremtid hvor dette er mulig. Med andre ord er døden redusert til en teknikalitet. Den kontroversielle aldersforskeren Aubrey de Grey mener at han har trukket opp et veikart for å bekjempe biologisk aldring. Han mener at de første barna som vil bli 1000 år nå er født. Aldring er et ingeniørproblem. Aldring og død presenteres som en fiende som må bekjempes. I et intervju med A-magasinet i 2016 påsto han at vår levetid vil bli uendelig så snart vi har medisiner som kan reparere aldersforfallet: «Bare det å leve og puste fører til en slitasje og skade på kroppen som vi i dag ikke kan gjøre noe med» (A-Magasinet, 08.12.16).

En mislykket konstruksjon

Disse eksemplene angir ikke bare et nytt syn på medisinen, men på mennesket: Mennesket er ikke bare en maskin, det er en mislykket konstruksjon som vi må reparere; døden er ikke en eksistensiell utfordring, men en ren teknikalitet. Med et slikt menneskesyn krever ikke dødsfasen et medmenneske, en trøster, en god lege eller en prest. Den krever en ingeniør. Uansett hvor godt urverk – før eller siden vil maskineriet slites i stykker av sin egen aktivitet. Den bestselgende forfatteren og historikeren Yuval Noah Harari hevder at kampen mot døden vil være det store temaet i det 21. århundre: «Retten til liv er menneskehetens mest grunnleggende verdi. Det er åpenbart at døden krenker denne rettigheten – derfor er døden en forbrytelse mot menneskeheten, og vi bør gå til full krig mot den.» Han slår fast at for moderne forskning og kultur er ikke døden et metafysisk mysterium eller en kilde til meningen med livet. Døden er et teknisk problem vi kan og bør løse. For hvorfor dør vi: Hjertet slutter å pumpe blod, kreftceller sprer seg eller bakterier blomstrer opp. Det er vanskelig å være uenig med Harari om det siste; samtidig melder spørsmålet seg om døden også har en eksistensiell side ved seg. For Harari er døden redusert til å være et teknisk problem. Døden er for ham ikke et metafysisk mysterium eller en kilde til meningen med livet. Døden er gått fra å være et uunngåelig (og naturlig) livsvilkår til å være en medisinsk utfordring. Hvordan påvirker dette i sin tur møtet med pasienten? Medisineres syn på seg selv? Og vårt alles syn på livet?

Drømmen om evig ungdom

Du har kanskje sett Lucas Cranachs berømte maleri ungdomskilden – hvor trette kropper bæres ned i et basseng, og unge, sterke kropper stiger opp på andre siden. Drømmen om evig ungdom og å få

OPPLEVELSEN AV DEN SISTE FASEN I LIVET SOM EN FASE MED EGENVERDI, STÅR I SKARP KONTRAST TIL PRESENTASJONEN AV SLUTTFASEN AV LIVET SOM NOE VI HELST IKKE SNAKKER OM ELLER FORHOLDER OSS TIL.

kontroll på dødskreftene er gammel. Utallige TV-reklamer som viser hvordan rynker forsvinner, hår som får tilbake sin opprinnelige styrke og piller som bevarer kroppens funksjoner, spiller på det samme, dype behovet i oss om å beholde ungdommelighet og helse. Hjernetrim for å forhindre stagnasjon, fysisk trening for å fremme en sunn alderdom eller å ta godt vare på kropp og sinn, er selvsagt et udelt gode. Det er tegn i vår kultur på at vi ønsker å holde både alderdom og død på armlengdes avstand. Den norske anestesilegen og forfatteren Øyvind Thomassen beskriver i Vårt Land lørdag 17. mars hvordan han som ung turnuslege famlet i møte med sin første døde pasient: Spørsmålene sto i kø om hvordan han skulle håndtere situasjonen hvor oppdraget var å stadfeste døden til en gammel kvinne: «Man kan ingenting om døden. Den er helt institusjonalisert bort», sier han og fortsetter: «Vi blir født, vi lever og vi dør. Hvis vi febrilsk nekter for å at vi skal dø, tror jeg vi lever dårligere» (Vårt Land, 17.03.18).

Kontroll på døden

Spørsmålet er hva som melder seg når vi likevel står overfor døden. Uansett hvor mange strategier vi lager for å unngå den, møter den oss alle før eller siden. I tidligere tider levde man kontinuerlig med sykdom og død som helt konkrete trusler. Infeksjonssykdommer vi i dag enkelt kan kurere, kunne fort ta liv – spesielt av sårbare mennesker som barn og eldre. Å miste et barn var garantert ikke enklere i middelalderen, men man visste at døden ikke kunne bekjempes, og man måtte forholde seg til den som et uunngåelig livsvilkår. Det store

paradokset er at vi i vår tid har enorme medisinske muligheter til å reparere sykdom og forhindre død – likevel har vi et stort behov for å ta ytterligere kontroll. I starten av livet ser vi det på den store frykten mange gravide beskriver for å bære frem et barn. Med tanke på dagens muligheter for medisinsk behandling, så burde det være motsatt. Ved livets slutt ser det samme kontroll-paradokset ut til å gjøre seg gjeldende: Jo bedre mulighet vårt helsevesen har til smertelindring og riktig behandling, desto sterkere melder kravet seg om mulighet for å selv bestemme når man vil avslutte livet.

Døden som eksistensiell utfordring

«Døden er ingen diagnose, ingen sykdom», sa sykepleier Marie Aakre i sin tale til Per Fugelli da han mottok Livsvernprisen i 2017. Det kan synes som et generelt trekk ved vår kultur at vi har overlatt livets store spørsmål til biologien. Mange påberoper seg et livssyn hvor det eneste de stoler på, er vitenskap. Men i møte med de virkelig store hendelsene i livet vil det fremdeles være et stort rom for tolkning. Kjærligheten til et barn eller en ektefelle kan ikke forklares utelukkende som et produkt av evolusjonen. Sorg over tapet av helse, muligheter eller samvær med noen man er glad i, kan ikke reduseres til biokjemiske prosesser. På samme måte kan ikke døden reduseres til noe teknisk som dermed kan «løses». Døden er primært et filosofisk eller eksistensielt spørsmål. Døden er opphør av livsviktige kroppslige funksjoner, opphør av bevissthet og mulighet til fellesskap med andre mennesker,

FOTO ISTOCK

TIL SYVENDE OG SIST DREIER DET SEG KANSKJE OM EN FORSONINGSPROSESS, BÅDE FOR DEN DØENDE OG FOR DE PÅRØRENDE.

livets avslutning og begynnelsen av en prosess hvor kroppen skal bli borte. Det er all grunn til å tro at de fleste mennesker som har levd, har oppfattet døden som en overgang til en annen livsform. Den østlige tanken om sjelens udødelighet er et eksempel på dette, akkurat som det kristne synet på kroppens oppstandelse til et evig liv. Ideen om en sjel har derimot ingen plass i en sekulær kultur; likevel forholder vi oss til mennesket som mer enn biologi.

Forsoningsprosess

Til syvende og sist dreier det seg kanskje om en forsoningsprosess, både for den døende og for de pårørende. En forsoningsprosess hvor døden gjøres til en del av livet, og hvor døden rommer alle våre grunnleggende følelser. Vi kan ikke flykte fra den, men vi må forholde oss til den som det eneste faste holdepunkt etter at navlesnoren er klippet. Fugelli er inne på det samme når han bekrefter døden som et blandet regnskap: «Når vi skal dø, likner vi på hverandre i håp og gru, drøm om hvile, frykt for tomhet.» (Fugelli, 2017) Det mest oppsiktsvekkende er likevel hans syn på dødsfasen som noe som kan gi mening, noe han konkretiserer i de såkalte

dødsledene: Blant annet at den er et holdepunkt som kan gi en form for trygghet, den gir frihet fordi maskene kan falle, man kan unne seg en ny trassalder, man kjenner seg mer levende og gir mer takknemlighet (Aftenposten, 16.11.16). Det er milevis mellom en posisjon hvor døden reduseres til et teknisk problem og mennesket til en ufullkommen maskin, og til det som Fugelli beskriver. Er Fugellis posisjon bare en kompensasjon for at han selv ikke får del i legende medisiner eller teknikker som kan begrense alderdommen? Jeg tror ikke det. Derimot er jeg overbevist om at Fugelli var drevet av et menneskesyn der respekten for livet også innebærer respekten for døden. Der overbevisningen om livets ukrenkelighet setter døden i perspektiv. Vissheten om det unngåelige skaper ikke bare redsel og nedstemhet (det også), men det skaper et perspektiv på livet som må forstås og tolkes som et eksistensielt – ikke primært et medisinsk eller teknisk – spørsmål. ♦

Artikkelen er et utdrag av en artikkel publisert i tidsskriftet Fag og tro som utgis av KFSS (Kristent forum for sykepleiere og sykepleierstudenter).

FORBINDER MENNESKEVERD MED KVALITET

– Menneskeverd setter viktige saker på dagsorden og gjør det på en troverdig og respektfull måte, sier Marit Ecklo Brevik. Hun er valgt som ny styreleder i Menneskeverd.

TEKST/FOTO SUSANNE WARD ÅDLANDSVIK

Marit Ecklo Brevik liker å være engasjert i styrearbeid. Men da hun sa ja til å stille som styreleder kandidat i Menneskeverd, hadde hun nylig fått tre andre forespørsler som hun takket nei til.

– Hvis jeg skal bruke tid og krefter på organisasjonsarbeid, vil jeg være med på noe jeg har tro på, og det jeg har sett og hørt om Menneskeverd, vitner om viktig tematikk og godt arbeid. Jeg tenker kvalitet når jeg tenker på Menneskeverd, sier hun.

Respekt og forståelse

– *Hvilket inntrykk har du av Menneskeverd?*

Jeg synes Menneskeverd er flinke til å sette viktige saker på dagsorden på en troverdig og respektfull måte. Noen ganger lengter jeg tilbake til ungdomstiden, hvor alt var sort/hvitt. Jeg hadde meninger om det meste og elsket å diskutere. Som voksen ser jeg tydeligere at mange temaer er krevende og har flere sider. I tematikken som Menneskeverd jobber med, er det viktig å møte hverandre med åpne øyne og ører. Vi må ha respekt og forståelse for at sakene vi jobber med, berører enkeltpersoner veldig dypt. Samtidig trenger vi noen som står på barrikadene og som tør å snakke om det som er vanskelig. Og som gjør det på en profesjonell, reflektert og imøtekommende måte. Det

opplever jeg at Menneskeverd gjør. Vi trenger Menneskeverd til å sette saker på dagsorden og løfte debattene.

Påvirke beslutningstakerne

Marit Ecklo Brevik har fulgt Menneskeverd fra sidelinjen en god stund, men har ikke vært medlem, så medlemskapet kom på plass denne våren.

– Jeg kan ikke si at jeg kjenner organisasjonen så godt, så jeg får en bratt læringskurve. Mitt bidrag er først og fremst styreefaring, så skal jeg bli på hugget når det gjelder tematikken etter hvert. Jeg har også politisk erfaring som kommer godt med. Å jobbe systematisk inn mot beslutningstakerne er viktig. Vi må bruke alle kanaler vi har inn mot

de kan reflektere og drøfte disse spørsmålene, slik at de kan ta et bevisst valg når de står i en valgsituasjon selv. Selv slapp hun å stå i en valgsituasjon da hun ventet barn nummer tre, men hun fikk et urovekkende møte med helsevesenet.

– Jeg hadde passert den magiske grensen på 38 år, og mannen min og jeg ble innkalt til en samtale på sykehuset. Vi var både sjokkerte og skuffet etter det møtet. Fokuset var på hvordan vi kunne løse problemet hvis det var noe galt med barnet. Da mannen min spurte: «Hva hvis vi får et barn som har en alvorlig funksjonshemming?» ble vi møtt med: «Men dere har vel ikke tenkt å beholde barnet hvis det er noe galt med det?» Hvis vi ville ha informasjon

**VI TRENGER NOEN SOM STÅR PÅ
BARRIKADENE OG SOM TØR Å SNAKKE
OM DET SOM ER VANSKELIG.**

startning og regjering for å påvirke og bevisstgjøre. Om så konklusjonen blir en annen enn den vi ønsker, skal det i hvert fall ikke være fordi de ikke vet – at de ikke fikk informasjon eller visste hvor de skulle gå hvis de trengte mer informasjon. Hvis vi vil vinne gjennom med sakene våre, er dette noe av det vi må prioritere høyest, tror Brevik.

Skape holdninger blant ungdom

Den nye styrelederen tror også det er viktig å skape engasjement blant medlemmene og «folk flest», og hun har stor sans for undervisningsarbeidet som Menneskeverd driver og som er rettet mot ungdom. – Det er der det starter. Det er viktig at unge mennesker får arenaer hvor

om muligheter, måtte vi gjøre avtale med en sosionom. Helsepersonellet vi møtte, var overrasket over at vi i det hele tatt vurderte noe annet enn abort hvis det skulle være noe som var feil. Det var ganske trist. Og jeg vet at vi ikke er de eneste som har opplevd det på den måten, forteller Brevik.

– *Hvordan kan du dra veksel på erfaringene du har fra ulike styreverv?*

– Jeg kan være med å legge til rette for at styret gjør et effektivt og godt arbeid, og at vi jobber med de riktige og viktige sakene. I tillegg tror jeg at jeg kan være en god sparring-partner for generalsekretæren, avslutter den nyvalgte styrelederen. ♦

Marit Ecklo Brevik har bred erfaring fra både organisasjonsliv, styrearbeid og politikk.

» MARIT ECKLO BREVIK (F. 1969)

- ◆ Bosatt i Oslo, er gift og har tre barn
- ◆ Daglig leder ved hovedkontoret til Den Evangelisk Lutherske Frikirke
- ◆ Tidligere adm.sjef og viserektor ved NLA Høgskolen Staffeldtsgate
- ◆ Har blant annet vært kvinnepolitisk rådgiver i Høyre, styremedlem i LNU, Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner og innehatt ulike tillitsverv i Normisjon
- ◆ Er nå styremedlem i Virke ideell og frivillighet

HVEM ER VI – EGENTLIG?

Frem til *opplysningstiden* var kroppen et hellig tabu. Senere har disseksjon og vitenskap åpenbart kroppens anatomi og funksjon ned til detaljnivå. Kroppen er blitt «avfortryllet» (Max Weber).

Det primære motivet for å avsløre kroppens hemmeligheter var å åpenbare Guds storhet. Det første standardverket om menneskets anatomi (Fabrica 1542 e.Kr.) fremstilte menneskets doble reise: Blikket og en hånd er vendt mot himmelen, mens den andre hånden er vendt mot jorden. Men håpet om at menneskets anatomi skulle avsløre menneskets sjel og Gudsdimensjon, fordunstet gradvis. Etter som opplysningsprosjektet skred fremover, skrumpet sjelens plass til den ble borte, mens *kroppen* fikk økende betydning.

Et sårbart prosjekt

Hvis mennesket blir sin egen begrunnelse, så er det et sårbart, krevende og ensomt prosjekt. Når sjelen – og himmelen – blir borte, da er det vel bare kroppen vi

– *Jeg tror mennesket har en sjel, og troen på en virkelighet utenfor kroppen er en utvidende – ikke begrensende – faktor i våre liv, skriver gjesteskribent Torstein Husby.*

FOTO COLOURBOX

FOTO PRIVAT

AV **TORSTEIN HUSBY**,
KIRURG OG MEDLEM AV
FAGLIG ETISK UTVALG

har igjen? Og da blir det viktig å gjøre maksimalt ut av den. Selvutvikling, selvrealisering, selvkontroll, opptatthet av helse (mat, kropp, trening, seksualitet) kan rett og slett bli «too much». For kroppen er dypt og grunnleggende overflatisk. Filosofen Charles Taylor snakker om to modeller for det menneskelige selvet: Det *pansrede* selvet («the Buffered Self») og det *porøse* selvet («the Porous Self»). Førstnevnte beskriver et menneske som har forpuppet seg som en larve og avskåret seg fra impulser fra en skaper. Sistnevnte er et integrert selv med åpninger for impulser fra en Gudsdimensjon. Peer Gynt beskriver denne spenningen interessant: «*Hvor var jeg som meg selv, den hele og den sanne? Hvor var jeg som meg selv – med Gudsmerket i min panne?*» Opplysningstiden førte *utisikt* til en *begrensning* av selvet: Det Hellige forsvant, tilværelsen ble avfortryllet og krympet i en viss forstand. Max Weber uttrykker dette dilemmaet slik: «Det moderne mennesket trenger ikke flere spill – vi trenger flere kilder».

Mennesket del av en større fortelling

Vår bevissthet er skapt for å vendes bort fra oss selv. Lysene på bilen må vendes utover, ikke innover mot motoren. Da skjer det en ulykke. Tenker vi på å sove – blir vi søvnløs; tenker vi på fordøyelsen – blir vi forstoppet. Bevisstheten fungerer best når den har fokus utenfor kroppen, når man glemmer seg selv. Mennesket er skapt til å skrive sine liv inn i en større fortelling enn sin kropp. Jeg tror mennesket har en *sjel*, og troen på en virkelighet utenfor kroppen er en *utvidende* – ikke begrensende – faktor i våre liv. Det moderne mennesket står i et paradigmeskifte. Vi har valget mellom en klassisk gresk/kristen forståelse av mennesket skapt med et *thelos*, en hensikt, en oppgave i livet, et kall (Aristoteles/Aquinas), versus mennesket som et *technos* (Nietzsche), en maskinmodell uten annen retningsgivende forankring enn vår egen nesetipp. Dette er et verdvalg og som sådan ikke vitenskapelig bevisbart. Men personlig er jeg ikke i tvil om hvilket menneskesyn som best ivaretar menneskeverdet.

SVEIN GRANERUD GÅR AV SOM STYRELEDER

Svein Granerud (t.h.) ble på årsmøtet i april takket av som styreleder i Menneskeverd etter syv års innsats. Granerud har hatt en rekke verv i vår bevegelse de siste tiårene. Granerud ble valgt til styreleder på årsmøtet i 2011 og kan ikke gjenvelges etter vedtektene. Hans evne til å skape trygghet, vise forståelse og etablere tillit ble trukket frem som spesielt viktige egenskaper som styreleder. Granerud har en unik evne til å finne rette ord i rett tid, kommunisere tydelig og samtidig samlende, og har et sterkt verdiforankret engasjement for menneskets verdi. Organisasjonen vil uttrykke stor takknemlighet for hans store innsats gjennom disse årene.

Morten Dahle Stærk
Generalsekretær Menneskeverd

NY INFORMASJONSANSVARLIG

Maria Elisabeth Selbekk er ansatt som ny informasjonsansvarlig (100 %) i Menneskeverd. Selbekk har en bachelorgrad med fagene norsk, historie og statsvitenskap. Hun har tidligere jobbet i Hermon Forlag som forlagsredaktør og har allerede lang erfaring med tekst- og kommunikasjonsarbeid. Selbekk har jobbet som kommunikasjonsrådgiver i Menneskeverd siden august 2017, og overtar etter Daniel Joachim Heggheim Kleiven som slutter som informasjonsansvarlig i Menneskeverd i juni. Kleiven har lagt ned et viktig arbeid for organisasjonen gjennom en rekke gode foredrag og tekster.

FOTO SUSANNE WARD ÅDLANDSVIK

MARIA VICTORIA K. AANJE NY KOMMUNIKASJONS RÅDGIVER

Maria Victoria K. Aanje har jobbet som informasjonsansvarlig i Menneskeverd siden sommeren 2013. Hun har vært i foreldrepermisjon siden sommeren 2017. Aanje ønsket selv å gå over i en ny rolle på grunn av familie- og bostedssituasjon, og går til stillingen som kommunikasjonsrådgiver (60 %) i Menneskeverd. Aanje har en master i journalistikk fra Universitetet i Oslo. Det er få mennesker som kjenner Menneskeverds strategi og kommunikasjonsarbeid bedre enn henne, og vi er glad for å fortsatt kunne dra veksler på hennes kompetanse og erfaring.

FOTO SUSANNE WARD ÅDLANDSVIK

IVAR BELCK-OLSEN TIL MINNE

Tidligere formann i Norsk Pro Vita i en årrekke, Ivar Belck-Olsen, døde 15. februar. Belck-Olsen ble 86 år gammel og hadde et langt liv bak seg med en rekke verv i frivillig arbeid og politikk. Belck-Olsen var fylkesvaraordfører i Østfold fra 1979 til 1983 og fra 1987 til 1991, samt vararepresentant på Stortinget i tre perioder fra 1977 til 1989. Lokalt gjorde kjøpmannen en imponerende innsats med omtrent 40 års innsats i kommunestyret for Kristelig Folkeparti. Belck-Olsen ble valgt inn i styret til Norsk Pro Vita i 1984. Allerede året etter ble han valgt til formann, et verv han hadde i 17 år frem til fusjonen med For Livsrett og Menneskeverd i 2002. En av hans sterke drivkrefter var historien om William Wilberforce; den britiske politikerens kjempet i årevis mot slaveriet, og fikk beskjeden om at de hadde seiret rett før sin død. Jeg husker godt hvordan jeg som ung livsverner ble tatt imot med begeistring da jeg en sen lørdags kveld ringte ham hjemme; han var veldig glad for den nye generasjonen livsvernere. Belck-Olsen etterlater seg kona Marta og en stor familie, som sammen med mange venner vil savne den milde, men tydelige og engasjerte mannen. Fred over hans minne!

Morten Dahle Stærk
Generalsekretær Menneskeverd

